

KRONIKA

Professor Mavricij Zgonik — šestdesetletnik

Dne 10. marca 1970 je dokončal šestdeseto leto svojega marljivega in plodnega življenja profesor mariborske Pedagoške akademije in magister geografske znanosti Mavricij Zgonik, eden od najvidnejših in najdelavnejših zastopnikov tiste generacije slovenskih geografov, ki so izšli iz medvojne geografske šole pokojnega profesorja Melika. Zdi se mi sicer, da je ravno v primeru našega jubilaranta šestdesetletnica še daleč prezgodnja prilika za izčrpno analizo vsega njegovega dela. Pomisleke zoper poskus take analize vzbuja namreč že vsega spoštovanja vredno dejstvo, da se je prof. Zgonik tako rekoč na pragu jeseni svojega življenja poleg svojega dolgoletnega pedagoškega, metodološkega in organizacijskega dela lotil tudi znanstveno-raziskovalnega dela, da je pred nekaj leti (1968) s svojim magistrskim delom o družbeno-geografskih procesih in preobrazbi v Dravski dolini dosegel na ljubljanski univerzi stopnjo magistra geografske znanosti in da se je nato temeljito zagrizel v delo na svoji doktorski disertaciji, v kateri bo proučeval tiste spremembe v izrabi tal in s tem v vsem življenju v Dravski dolini, ki jih je tudi tam sprožil čas deagrarizacije in industrializacije. To znanstveno-raziskovalno stran Zgonikove dejavnosti je javnost sicer že spoznala po nekaterih odlomkih, objavljenih v »Geografskem obzorniku« (1969), v sloviti knjižici »Siti in lačni Slovenci« (Maribor 1969) ter v »Zborniku razprav« mariborskih visokošolskih zavodov (1970). Vendar bi radi na tem mestu namesto analize te strani njegovega dela jubilarantu raje izrekli iskreno željo, da bi še dolgo vrsto let ohranil svojo neusahljivo delovno energijo in trdno zdravje ter še čim več prispeval k sistematičnemu geografskemu proučevanju slovenske zemlje in še posebej naših obmejnih predelov v Podravju.

Pač pa je že zdaj prilika in tudi naša dolžnost, da preletimo dosedanje Zgonikovo življenjsko pot z vidika njegove dolgoletne in bogate dejavnosti kot geografskega (in zgodovinskega) pa tudi splošnega pedagoškega delavca, še posebno pa kot teoretika na področju metodike geografskega (in zgodovinskega) pouka.

Po rodu Istran (rojen 10. 5. 1910 v Tinjanu), je odrasel v Mariboru, kjer je 1929 leta dovršil klasično gimnazijo. Leta 1933 je diplomiral na ljubljanski univerzi iz geografsko-zgodovinske skupine in nato služboval do leta 1941 kot profesor na realni gimnaziji v Mariboru. Po osvoboditvi je najprej poučeval prav tam na klasični gimnaziji in na učiteljski. Od leta 1946 do leta 1947 je bil profesor na novo ustanovljeni pomorski akademiji v Kopru, v letih 1949-1950 pa ravnatelj tamkajšnje slovenske gimnazije, nakar se je vrnil v Maribor na učiteljsko, bil je nekaj časa ravnatelj nižje gimnazije, nato pa od leta 1955 do 1958 splošni (pedagoški) inšpektor za srednje in osnovne šole pri takratnem mariborskem okraju. Od leta 1956 do 1959 je honorarno predaval metodiso geografije na filozofski fakulteti v Ljubljani, od jeseni 1964 pa je profesor na oddelku za geografijo in zgodovino Pedagoške akademije v Mariboru. Kot pomožni pedagoški svetovalec in kot strokovni svetovalec za geografijo in zgodovino je pomagal pri pedagoškem in strokovnem dvigu učiteljstva vse od leta 1950 do 1968. Vrsto let je vodil zgodovinsko-zemljepisni aktiv v Mariboru, bil stalno član upravnega odbora mariborske podružnice Geografskega društva Slovenije ter v letih 1962-1964 in od leta 1968 dalje njen predsednik. Sodeloval je na vseh republiških geografskih in zgodovinskih zborovanjih ter na zborovanjih geografov Jugoslavije. Udeležil se je mednarodnih kongresov profesorjev geografije v Grenoblu in Bruslju ter zgodovine v Salzburgu. S predavanji je sodeloval na seminarjih prosvetno-pedagoških zavodov v Mariboru, Ptujju, Murski Soboti, Celju, Kranju in Ljubljani.

Že ti kratki biografski podatki kažejo, v katero smer je bila usmerjena in kakšen obseg je zavzela vsa dolgoletna intenzivna in globoko zainteresirana geografska dejavnost jubilaranta. Se bolj bi to pokazal vpogled v njegovo bibliografijo, iz katere naj tu na kratko izluščimo samo nekatere značilne poteze. Ta bibliografija obsega predvsem kar 7 učbenikov, sodelovanje pri geografski čitanki in 1 zvezek geografskih vaj za osnovne šole¹. Pridružuje se jim dolga vrsta metodičnih in informativnih strokovnih člankov v »Geografskem obzorniku«, »Sodobni pedagogiki« in drugod. Nedvomno pa pomenijo višek Zgonikovih sistematičnih naporov v tej smeri njegove posebej izišle in močno originalne publikacije s področja metodike geografskega pouka. Prva takšna novost v naši geografiji izpod jubilarantovega peresa je bila knjiga »Nazornost v geografiji« (Maribor 1958), ki ji je brž sledila »Metodika geografskega pouka« (Ljubljana 1960). Tehtnost druge dokazuje dejstvo, da je nekaj pozneje izšla tudi v srbohrvatski izdaji »Metodika nastave geografije u osnovnoj školi i školama II. stupnja«, Sarajevo 1967).

Iz vsega, kar smo tu lahko samo na kratko povzeli, se nedvomno lepo vidi, da je jubilarant med starejšimi slovenskimi geografi, ki so izšli še iz predvojne šole, eden redkih, ki so stalno in nepretrgano živeli in delali za našo stroko, sodelovali pri vseh naših prireditvah in nenehno posredovali geografske strokovne in metodološke novice naši šoli in širši javnosti. S tem, da se je jubilarant zadnji čas z veliko vnemo vključil tudi v znanstveno-raziskovalno delo, bo tudi njegova nadaljnja vloga posredovalca med geografsko znanostjo in geografsko vzgojo še obogatena in okrepljena. Zato še posebno v tej smeri od njega še naprej mnogo pričakujemo in želimo, da bi nam še dolgo z vso svojo resnostjo, vestnostjo in prizadevnostjo pomagal.

Svetozar Ilešič

1) Zemljepisni pregled zemljin za II. in III. razred gimnazije, Ljubljana 1950. — Zemljepisni pregled zemljin, I. del: Evropa, Ljubljana 1951. — Zemljepisni pregled izvenevropskih zemljin za II. razred nižje gimnazije, Ljubljana 1954. — Zemljepisni pregled izvenevropskih celin za III. razred nižje gimnazije, Ljubljana 1957. — Zemljepisni pregled zemljin, Orientacija na zemeljski obli, Evropa, Ljubljana 1959. — Zemljepis za 6. razred osnovnih šol, Ljubljana 1962. — Zemljepis za 7. razred osnovnih šol, Ljubljana 1962, 1964. — 9 člankov v Geografski čitanki za 7. razred »Po tujih celinah«, Ljubljana 1962. — Vaje iz geografije za 6., 7. in 8. razred osnovne šole, Ljubljana 1967.